

*Gode
råd for
lagring
af
poteter*

I Marokko

Fra venstre: General Giraud, President Roosevelt, General de Gaulle, Mr. Churchill

STATSMINISTER CHURCHILL og president Roosevelt har hatt et ti dagers møte i Casablanca i Marokko, og resultatet er at det er oppnådd fullstendig enighet med hensyn til krigsplanene for det året vi nå er gått inn i. Planene omfatter tiltak som skal bringe aksemaktene til en betingelsesløs overgivelse — for å sitere det uttrykk som president Roosevelt brukte under den første pressekonferanse som fulgte etter møtet.

Samtidig med at dette historiske møte mellom den britiske statsminister og presidenten for U.S.A. fant sted, møttes general de Gaulle og general Giraud i Casablanca for å forsøke å komme til enighet om retningslinjer for et samarbeid.

Både de amerikanske og de britiske stabssjefer var ledsaget av en rekke høystående stabsoffiserer. I konferansene deltok en rekke andre offiserer med generalene Eisenhower og Sir Harold Alexander i spissen.

I president Roosevelts følge var Mr. Harry Hopkins og Mr. Averill Harriman. Sammen med statsminister Churchill var bl.a. den

britiske minister for krigstransporten, Lord Leathers.

I ti døgn holdt stabene møter—to til tre ganger om dagen — og med visse mellomrom ble det avgitt rapporter om utviklingen til presidenten og statsministeren.

Hele krigens gang ble drøftet, krigsområde etter krigsområde, og alle resusser ble ordnet med henblikk på en mer intens krigsførsel til sjøs, til lands og i luften. Det har aldri tidligere vært så inngående og lange konferanser mellom de to allierte.

Fullstendig enighet ble oppnådd mellom lederne for de to land og deres staber om krigsplanene og de tiltak som skal settes i gang i 1943 mot Tyskland, Italia og Japan for å kunne utnytte den avgjort gunstige stilling som er skapt ved den heldige utvikling av begivenhetene i slutten av fjoråret.

KOMMUNIKEET

Det kommunike som ble utsendt etter møtet, er datert 24. januar. I kommunikeet heter det:

(4)

og i Tyrkia

Etter møtet i Casablanca besøkte Churchill Adana. Churchill møter President İnönü

„De forente staters president og den britiske statsminister har hatt en konferanse i nærheten av Casablanca. Konferansen begynte 14. januar. De var ledsaget av sine stabssjefer. Fra De forente stater møtte: Generalstabens sjef, general Marshall, kommanderende admiral E. J. King, sjefen for den amerikanske hærs flygevåpen, general Arnold. Fra Storbritannia: Kommanderende admiral Sir Dudley Pound, generalstabens sjef, general Sir Alan Brooke, flygevåpnets sjef, luftmarskalk Sir Charles Portal.

Stalin var innbudt til å møte presidenten og statsministeren, og møtet ville da ha vært holdt meget lenger øst. Han kunne imidlertid ikke forlate Russland nå på grunn av den store offensiv som han selv leder som øverstkommanderende.

Presidenten og statsministeren anerkjenner helt ut den enorme krigsbyrde som Russland har båret på en slik resultatrik måte langs hele fronten tillands, og deres viktigste mål har

vært å minske påkjenningen mest ved å angripe fienden så kraftig som mulig på de steder som kan velges med best resultat.

Stalin er holdt fullstendig underrettet om alle de militære forslag.

Presidenten og statsministeren har vært i kontakt med generalissimus Chiang Kai-shek, og han har fått beskjed om de forholdsregler som er truffet for å hjelpe China i dets stor-slagne og utrettelige kamp for den felles sak.

Møtet mellom presidenten og statsministeren skapte mulighet for å innby general Giraud til å konferere med stabene med henblikk på et møte med general de Gaulle. De to generaler har drøftet de forskjellige spørsmål nøye.

Planene for de offensive framstøt i 1943 var ferdige da statsministeren og presidenten og deres stabssjefer skiltes og reiste hjem for å sette dem ut i livet.“

(5)

TI ÅR

AV PROFESSOR
Jacob S. Worm-Müller

DE 30. januar var det 10 år siden Adolf Hitler fikk makten i Tyskland og redsel kom over Europa. Om kvelden stod han, den ukjente soldat, som 14 år før på våpenstillstandsdagen med hat i sitt hjerte hadde svoret å bli politiker og hevne nederlaget i Riksskansliet i Wilhelmstrasse og mottok Stormtroppenes hyllest. Det var ikke lysbærrernes fakler de bar, det var Lucifers brannfakler, som varslert verdensbrannen. Det var de lange knivers natt som nå senket seg over jorden. Det tjunde århundres St. Veitsdans begynte, eller som Hitler kalte det: En tusenårig bevegelse, en revolusjon som var endeløs, fordi dens mål bare var makten. Det var den tyske revolusjon Heinrich Heine hadde spådd 1834, berserkens hedenske opprør mot kristendommen, hvor stengudene reiste seg fra de glemte ruiner og Tor med hammeren knuste de gotiske katedraler. „Der vil bli spilt i Tyskland et drama“, skrev Heine, „mot hvilket den franske revolusjon bare vil være en uskyldig idyll“. Det var ikke bare Hitlers revolusjon. Han var uttrykket for de dyper revolusjonære krefter i Tyskland, for de militære teknikere i ødeleggelse, planøkonomene, de revolusjonære konservative og de industrielle gribber, som alle drømte om Tysklands verdensmakt.

Det som er det dypt tragiske og beskjæmmende, er at verden til det dypt begræde, at folkenes som hadde hyllet Woodrow Wilson, bare noen få år etter lot seg dære av Barrabas, at demokratiene i tide ikke brøt løgnens makt. Det var ikke en ny tid som ble innvarslet. Det var det gamle eventyret om ulven og Rødhette som fikk kjøtt og blod. Det var splinterne fra trollspeilet som gjorde at man ikke så virkeligheten før det var for sent. Hitler selv hadde ikke lagt skjul på sine planer. Grunn tanken i „Mein Kampf“ var at krigen er selve livet, at den opprigitte pasifist må ønske Tysklands erobring av jordkloden. Men folk tok ham ikke alvorlig. Han hadde i 1932 sagt at hans mål var „å gjøre Tyskland til verdens sterkeste makt og skape et tysk rike fra Nordsjøen til Ural, men uten Stalin“. Han

hadde til Rauschning fortalt sin djevelske teknikk å gå fram skritt for skritt, hver gang med det han kalte en „fordøylelsepause“ i mellom, for både å berolige og samle til nye sprang. Han hadde avslørt at ingen overenskomst for ham var endelig, men bare førte til stadig nye for å svekke motstanderens moral. Han hadde med sitt forbyrteriske instinkt gjettest at de store masser ikke ville tro en slik ryggesløshet mulig. Samtidig dekket han seg bak Versaillestraktatens røykteppe. Å oppheve den var for ham ikke et mål, men et middel. Kynisk spilte han på folkenes rettferdighetsfølelse, på frykten for bolsjevismen, og framstilte seg som konservatismens fører, mens han i virkeligheten var dens store ødelegger.

Jungelens lov

Det utrolige er at denne moraløse person, som gang på gang hadde brutt sitt ord, ble Tysklands herre. Han ble bare sluppet til fordi man trodde at det skulle ødelegge ham. Han fikk ikke flertall i sin egen regjering. Han måtte love Hindenburg ikke å foreta noen forandring i den nasjonale regjering, selv etter valgene, og at regimet skulle være uforandret i fire år. Tross riksdagsbrannen fikk han ikke engang flertall ved valgene. Han trengte to tredjedels flertall for å få diktatorisk fullmakt av riksdagen, og han måtte derfor ha det katolske partis støtte. Han fikk den ved høytidelig å erklære de katolske og protestantiske kirker som vesentlige faktorer til å bevare det tyske folks sjel. Så lot han masken falle. Han oppløste fagforeningene, de politiske partier, kastet de nasjonale representanter ut av regjeringen, og proklamerte det nazistiske parti som det eneste lovlige. Det var den samme taktikk Terboven brukte overfor Stortinget. Så kom angrepet på kristendommen, jødeforfølgelsene, og jungelens lov hersket.

Allikevel forstod ikke verden hva som var hend. Han fulgte nøyaktig samme taktikk overfor stormaktene, for å oppløse den kollektive sikkerhet. Ut fra Fichtes ord: „Lov

fred, så du kan begynne krig med fordel“ begynte han sitt regime med fredserklæringer om å gjenreise tilliten mellom nasjonene, for desto bedre å kunne oppruste. Han sa i sin tale den 17. mai 1933 at tyskerne var fylt av dyp forståelse for andre nasjoners følelse og berettigede livskrav. „Den nåværende tyske generasjon hadde lidt så meget under tidens galskap at den ikke ville tenke på å behandle andre på samme måte. Derfor har vi ikke noe bruk for tanken om germanisering.“ Han erklærte at Versaillestraktatens territoriale bestemmelser ikke kunne avgjøres ensidig, og at Tyskland ville oppfylle blindt og lojalt hva det hadde undertegnet. Men samme høst gikk han ut av Folkeforbundet og fremsatte nye tilbud om fredspakter.

Da det i 1934 ikke lyktes ham å ta Østerrike ved å myrde Dollfuss, uttalte han sin avsky for mordet. I 1935 følte han seg sikrere, og fordøylelsespausen ble kortere. Han brøt Versaillestraktaten ved gjenninnførelse av verneplikten våren 1935, men kloroformerte samtidig verden med en fredstale. Han erklærte høytidelig at han ikke ville blande seg inn i Østerrike, hverken ved annekasjon eller Anschluss. Han ville respektere Versaillesstraktaten, men særlig skrupuløst Locarnotraktaten, som var inngått frivillig. Han tilbød seg å avskaffe svære tanks og bombing, og inngå en fredsavtale. I januar 1935 sa han: „Vi søker fred fordi vi elsker den. Vi kan ikke gjenta dette for ofte.“ Om våren brøt han Locarnotraktaten da han gikk inn i Rhinland. Samtidig fremsatte han et nytt fredsforslag, erklærte at han ikke hadde noen flere territoriale fordringer i Europa, at han ikke ville erobringer og gjøre noen urett, og at han var fredens herold. Han sa at han arbeiderne i Essen at nettopp fordi han ikke ville blande seg inn i andres affærer, ville han at de andre skulle respektere Tysklands grenser. „Jeg har ikke satt foten på andres territorium. Jeg har ikke rovet noenting fra folk, jeg har ikke brutt inn i noens hus. Vi tror på traktatenes hellighet.“ Men like etter knesatte han fireårsplanen for å øke forspranget i rustningene, og om høsten avskaffet han den internasjonale kontroll av Tysklands floder. I januar 1937 satte han Versaillestraktatens skyldbestemmelser ut av kraft.

Fordi han trengte tid til opprustningen

Professor Jacob S. Worm-Müller

og å bygge Siegfriedlinjen, utsatte han angrepet på Østerrike til våren 1938. For å berolige Tsjekkoslovakia erklærte han at han ikke hadde noen hensikter mot det og at han ville respektere voldgiftstraktatene med det. Men da han så vestmaktens svakhet, reiste han kravet om selvstyre for Sudetenland, og så plutselig kravet om avståelse eller krig. Da var voldgiftstraktaten blitt et foreldet dokument. „Jeg vil ikke ha noen tsjekker. Nå har jeg ikke flere territoriale fordringer i Europa“, sa han til Chamberlain. Samtidig beroliget han Polen. „Tjærstraktaten med Polen vil bringe med seg en permanent pasifisering“, sa han. „Vi forstår at her er to folk som må leve side om side og at ingen av dem kan ødelegge hverandre. Et folk på 33 millioner vil alltid kjempe for å få adgang til havet.“

Han vek ikke tilbake for den 30. januar 1939 å si at nettopp i dette år ønsket tyskerne å bidra til verdens alminnelige pasifisering, samtidig med at han begynte undergravningen av Polen og i mars voldtok Tsjekkoslovakia. Nå var begrunnelsen den at landet i tusen år var germanisert og bare hadde vært en del av Tysklands økonomiske system. Nå da han hadde Bøhmens festning, den strategiske nøkkelstilling og Skodaværkene i sin hånd, kunne han hånlig avvise Roosevelts fredsforslag og

tilby alle de stater han senere overfalt, ikke-angrepspakter. „Tyskland truer ingen andre nasjoner“, sa han. „enda jeg hver dag leser om tysk mobilisering, landing av tropper, utpressing av stater med hvem vi ikke bare lever i dypeste fred, men også med hvem vi er i mange tilfelle nærmeste venner“. Det var hans forhåndshilsen til Danmark og Norge! Det var ouvertyren til overfallet på Polen.

Det lyktes ham fremdeles å kloroformere verden. Ingen lærte noe av blitzkrigen i Polen før sammenbruddet i Frankrike. Ingen forstod hans hemmelige våpen — forræderiet — før Quisling kom og Laval's stikkbrevsbillede ble Vichys symbol.

Men nå var også trolldommen brutt, og nå gjorde Hitler de avgjørende feil. Han undervurderte Storbritannias ånd. Han forstod

ikke Amerikas langsomt voksende slagkraft, og Stalin narret ham ut i ødemarkene. Han forstod ikke at demokratiene hadde noe å dø for, og derfor feilberregnet han de undertrykte folks latente kraft. Fordi han selv var uten moral og ånd forstod han ikke åndens seier over materien.

Nå er det ikke stormtroppenes fakler, men flammer fra brennende tyske byer og millioners flammer av hat som møter ham. Ustanselig driver den tilintetgjorte sovjetarmé hans „seierrikt retirerende“ tropper tilbake. Alle hans spådommer og løfter er blitt gjort til skamme. Han kan ikke lenger kloroformere det tyske folk. Nå må han piske det fram til den siste fortvilte dødsdansk ved å peke på Storbritannias og Sovjetunionens stolte eksempel.

Rettsoppgjøret med krigsforbryterne og forræderne

AV JUSTISMINISTEREN, STATSRAÐ TERJE WOLD

DET sier seg selv at fra London å gi lover som skal gjelde hjemme i dag, er meget vanskelig og kun må gjøres i den utstrekning det er absolutt nødvendig. Situasjonen er jo nå også ekstraordinær. Ingen hadde vel noen gang tenkt at det norske justisdepartement skulle sitte i London og utarbeide norske lover. Alt lovarbeid hjemme var meget omhyggelig og nøyaktig. Alle forslag til lover eller endringer av lover ble forelagt dem som ville bli berørt av loven til uttalelse på forhånd. Det kan ikke gjøres nå. Allikevel har det vært nødvendig i ikke liten utstrekning å gi forordninger her ute som regjeringen krever respekt for som bindende og gyldig lov i Norge i dag. Forholdet er nemlig det at vår grunnlov i paragraf 97 bestemmer at ingen lov kan gis tilbakevirkende kraft. De lover som skal anvendes på handlinger som begås i Norge i dag, må derfor være vedtatt og gjelde nå. Dersom de først skal gis etter at Norge er blitt befri, vil de ikke kunne anvendes på de handlinger som tyskerne og forræderne begår i Norge i dag. Det ville i tilfelle bety at de ble gitt tilbakevirkende kraft. Regjeringen må derfor, så langt den kan, følge med i utviklingen hjemme og sørge for at vi allerede nå får de lover som en må regne med vil være nødvendige ved det rettsoppgjør som må skje når Norge blir fritt igjen.

Regjeringen har derfor gitt både nye straffelover og sivile lover.

Med hensyn til straffelover oppstod det meget tidlig spørsmål om hvorvidt de forræderbestemmelser vår straffelov har, var tilstrekkelige. Vår straffelov er ansett som et meget godt og moderne lov-verk, og forræderbestemmelsene hadde like før krigen vært gjennomgått. Straffelovens definisjon av forræderi er både presis og god. Det heter i paragraf 86 at den som rettsstridig yder fienden bistand med råd eller dåd, straffes for forræderi med fengsel i inntil på livstid. Forsvårdt kan der nok vanskelig gis en bedre

definisjon av hva forræderi er, men for regjeringen oppstod allikevel spørsmålet om denne bestemmelse og flere andre var tilstrekkelige i den helt ekstraordinære situasjon som okkupasjonen av Norge hadde skapt. Særlig ble det spørsmål om hvorvidt de straffearter som vår straffelov kjente, var tilstrekkelig til å møte den nye situasjon. Våre straffelover kjente inntil 9. april 1940 bare tre straffearter, nemlig bøter, hefte og fengsel. Situasjonen hjemme er imidlertid den at et helt parti, Nasjonal Samling, under krigen har gått over til fienden, og alle medlemmer av NS betraktes hjemme i dag som forrædere. Det sier seg nesten selv at å sette 25—30.000 norske borgere i fengsel ikke er synderlig praktisk.

På den annen side er det ganske nødvendig at alle medlemmer av NS selv om de bare har vært passive medlemmer og ellers kanskje ikke har utført noen direkte forræderihandlinger, får sin straff. Regjeringen har derfor vedtatt en provisorisk anordning av 22. januar 1942 som innfører en ny straffeart, tap av almen tillit. Alle de som opprettholder medlemsskap i, søker om eller samtykker i å bli medlem av NS, nazistisk hird eller annen organisasjon som yder fienden bistand eller som medvirker hertil, straffes med tap for bestandig eller for et bestemt antall år av almen tillit. Denne bestemmelse skal anvendes ved siden av de øvrige forræderbestemmelser vi har. Det å tape almen tillit vil si at man taper enhver offentlig tjeneste, stemmerett og retten til å tjenestegjøre som militær. Likelledes taper man retten til å utøve næring som trenger offentlig autorisasjon eller bevilgning og heller ikke kan man være sjef eller ha lønnet eller ulønnet tillitsvern i selskap, i pengeinretning, i forening eller annen sammenslutning. Det å tape almen tillit vil således kort og godt si at man settes utenfor det samfunn som man har vist seg uverdigg til å tilhøre. Straffen vil virke meget hårdt. Det er all grunn til å tro at den vil vise seg

meget nyttig under rettsoppgjøret. Den er også økonomisk forsåvidt som den ikke medfører utgift til fengselsopphold. Ved særskilte forordninger har regjeringen også innført som ny straffearbeid *ivangsarbeid* ut fra den betraktning at det under rettsoppgjøret hjemme kan bli nødvendig å anvende denne straff. Det samme gjelder *dødsstraffen*. Vår straffelov avskaffet dødsstraffen for over 40 år siden, og vi anså det den gang som et meget stort fremskritt. Men vår moderne, humane straffelovgivning bygget på en fortsatt utvikling og vekst av vår kultur og vår sivilisasjon. Situasjonen i dag er imidlertid den at fremmede forbrytere og en flokk norske forrædere for hvem andres liv, frihet og personlige sikkerhet ingen rolle spiller, har makten. Tortur og terror hører til dagens orden. I min stilling har jeg hatt anledning til å lese beretninger om den terror og de voldshandlinger som utoves av Gestapo i dag i norske fengsler. Etter alt dette er jeg ikke i tvil om at det er riktig å innføre dødsstraffen igjen, og ved endringer både av den militære og den borgerlige straffelov er det innført *dødsstraff for forræderi, for grovere forbrytelser mot liv,*

legeme og helbred og den personlige frihet og likeledes for grovere sedelighetsforbrytelser.

Dette regjeringens arbeid med å tilrettelegge de straffebestemmelser vi må ha for rettsoppgjøret med forbryterne og forræderne hjemme, må sees i sammenheng med det internasjonale arbeid regjeringen deltar i for at krigsforbrytere og forrædere i de okkuperte land etter krigen skal få sin straff. Dette internasjonale arbeid har foreløpig ført til den erklæring de allierte regjeringer for alle okkuperte land vedtok i St. James Palace 13. januar 1942, hvoretter krigsforbryternes og forrædernes avstraffelse gjennom et organisert rettsapparat er fastslått som et av våre viktigste krigsmål, og hvor de allierte nasjoner forplikter seg til å stå solidarisk i arbeidet for at de skyldige for krigsforbrytelsene blir grepet og brakt for retten hvor de enn måtte bli funnet. Dette internasjonale samarbeid på straffelovgivningens område er meget viktig. Det må ikke hende det samme som hende forrige gang at forræderne og krigsforbryterne kan rømme til nøytrale land og på den måte komme i sikkerhet. Når våpenstillstanden kommer, må de allierte på forhånd

være klar over hvilken framgangslinje som internasjonalt skal følges. Jeg tror ikke bare man må ha en internasjonal domstol til å dømme de største krigsforbrytere som har operert i flere land, men at man også må ha ferdig organisert et internasjonalt politiapparat som effektivt kan pågripe forbryterne og skaffe fram bevismateriale. Det siste anser jeg nesten for viktigst.

Regjeringen har imidlertid også i temmelig stor utstrekning måttet gi lovbestemmelser på det sivile område. Både den forvaltningsmessige og den judicielle administrasjon har selvsagt måttet gå sin gang hjemme under okkupasjonen. Der er i disse år truffet tusevis av avgjørelser på alle samfunnslivets områder. Det er avsagt dommer hvor nazister har sittet med som domsmenn. Det er i den kommunale forvaltning f. eks. foretatt ligning, gitt bevilgninger o.s.v. Det er klart at det vil være uråd å ta opp igjen alle disse avgjørelser til ny behandling. Vi kan ikke uten videre se bort fra tre år eller lengere av et helt samfunns liv.

På den annen side må det være anledning til å ta opp alle slike avgjørelser i

de tilfelle hvor det viser seg å være nødvendig. En sak hvor forrædere har sittet til doms, må uten videre kunne kreves tatt opp til ny behandling, en bevilling som kanskje i tilsynelatende lovlige former er gitt en quisling eller en tysker, må kunne oppheves. En utnevnelse som kanskje formelt er fullt lovlig, må i de tilfelle hvor det viser seg ønskelig, kunne forandres. Ved en forordning av 29. juli 1941 er det truffet bestemmelse herom. Alle judicielle, administrative og forvaltningsmessige avgjørelser kan tas opp til ny behandling og revisjon når Norge er fritt igjen. Det er nødvendig at man av hensyn til rettsforholdene hjemme gjennom denne lov har sagt fra allerede nå. Et annet område hvor det har vært nødvendig å gripe inn med lovregler, omfatter alle de frister som løper nå under okkupasjonen, foreldelsesfrister både når det gjelder gjeld og erstatningskrav, hevdsfrister, kjøpsrettigheter osv. Ja, vi kan bare tenke på alle dem som har en livspolise eller en brannpolise. Det vil her ofte være tilfellet at vedkommende på grunn av avsperring ikke har kunnet vedlikeholde sin forsikring. Her er det ved en forordning av 9. oktober

TRIPOLI BEFRIDD

Som symbol på det italienske kolonimperiums undergang blir Union Jack heist i Tripoli

LENINGRAD BEFRIDD

Etter 516 dager er beleiringen hevet og det røde flagg vaier atter over Schüsselburg

1942 bestemt at selv om slike frister utløper under krigen, så skal allikevel vedkommende rettighetshaver, innehaveren av vedkommende polise osv. ha sin rett i behold dersom han innen seks måneder etter våpenstillstanden treffer de nødvendige foranstaltninger, f. eks. betaler premie, gjør forkjøpsrett gjeldende, innfordrer erstatningskrav osv. De viktigste bestemmelser regjeringen har gitt på det sivile område, er imidlertid de lovregler vi har fått for å motvirke den planmessige, økonomiske utbytning som tyskere og forrædere foretar i vårt land. Allerede meget tidlig ble man klar over at tyskere kjøpte opp aksjer i norske foretagender, særlig da skipsaksjer. Dette var forsvådet et godt tegn på tysk defaultisme. Men allikevel kan vi ikke finne oss i at tyskere, når krigen slutter, gjennom oppkjøp av aksjer skal kontrollere en vesentlig del av vår skipsfart eller andre deler av vårt næringsliv. En provisorisk anordning av 30. oktober 1941 fastslår derfor at aksjer eller annen rettighet i norske selskaper ikke rettsgyldig kan erverves av andre enn norske statsborgere. Som norsk statsborger regnes i denne forbindelse bare de som før 9. april hadde statsborgerrett. Men aksjerettighetene dekker ikke hele forholdet. Allerede høsten 1940 kunne man legge merke til at de forsiktigste tyskere begynte å disponere med den mulighet for øye at Tyskland kunne tape krigen. Det gjelder her transaksjoner som er ikledt helt lovlig form. Bedrifter er pålagt å omlegge, utvide eller innskrenke sin produksjon, lån og pantsettelse er foretatt osv. Også like overfor disse transaksjoner har vi ved lovgivning søkt å beskytte norske interesser. Ved en forordning av 18. desember 1942 er det bestemt at alle rettshandler som inngås i Norge i denne tid, skal kunne angripes og omgjøres dersom det er grunn til å anta de er inngått under trykk av de forhold som rå hjemme under den tyske okkupasjon, og det må ansees ubillig at kontraktene opprettholdes. Samtidig er det bestemt at alle konfiskasjoner og beslagleggelser som foretas, alle rettslige disposisjoner over offentlig eiendom, kommunal eller statseiendom er ugyldig. Denne meget viktige lovbestemmelse fastslår i lovs form det som regjeringen forøvrig allerede ved flere anledninger har gitt uttrykk for, og må sees i sammenheng med det allierte samarbeid som også drives på dette

sivilrettslige område. Ved en felleseklæring av 5. januar 1943 har alle allierte regjeringer erklært at de vil stå solidarisk for at tyskerne og deres hjelpere ikke etter krigen skal bli sittende med utbyttet av sin plyndring i de okkuperte land. En må her være oppmerksom på at nettopp på dette område, hvor det gjelder økonomisk utbytning, kan byttet være brakt ut av landet, kanskje til Tyskland eller helst til nøytrale land. De allierte regjeringer har derfor særskilt advart de nøytrale land mot under okkupasjonen å inngå rettshandler e. l. med tyske myndigheter eller deres hjelpere, idet de risikerer at transaksjonene ikke vil bli godkjent. Lån som i denne tid f. eks. opptas i et nøytralt land mot pant i norske bedrifter, kan vi ikke uten videre godkjenne når Norge blir fritt igjen. Det må vedkommende nøytrale land være oppmerksom på.

Forberedelser

Den viktigste del av regjeringens arbeid er imidlertid etter mitt skjønn i dag de forberedelser regjeringen må foreta i forbindelse med befrielsen av vårt land. Disse forberedelser er først og fremst militære forberedelser. Dem skal jeg ikke komme inn på her. Heller ikke skal jeg komme inn på det meget viktige arbeid med å skaffe landet forsyninger og det nødvendige forberedende arbeid med å tilrettelegge det produksjonsapparat og det arbeidsliv som igjen skal reise vårt land økonomisk. Jeg skal derimot ganske kort si noen få ord om regjeringens arbeid med å forberede en siviladministrasjonsplan for gjenerobringen av landet. Jeg tror at det er mange som tenker seg at vi, når Norge gjenrebres, bare kan reise hjem, og at det norske folk da kan ta fatt der hvor de sluttet den 9. april 1940. Så enkelt er det imidlertid ikke. Forholdene hjemme er i dag ikke slik som vi forlot dem for snart tre år siden. Vi har hatt ikke bare tre års militært okkupasjonsstyre, men vi har gjennom flere år hatt et nazi- og quislingstyre som bevisst har søkt å ødelegge, ikke bare vår administrasjon, vår embets- og tjenestemannsstand, men kort og godt hele vårt rettssamfunn. Vi kan bare tenke på vår kommunale administrasjon. Styret i kommunene var før 9. april grunnlaget for det demokratiske folkestyre i landet. I herreds- og bystyre, i råd og utvalg for skolevesen, forsorgsvesen, ligningsvesen og

ÅTTENDE ARMÉ'S INNTOG I TRIPOLI

General Montgomery (stående i vognen) holder sitt inntog i Tripoli

General Montgomery (ytterst til høyre) dikterer sine betingelser til guvernøren av Tripolitania og andre representanter for de italienske myndighetene

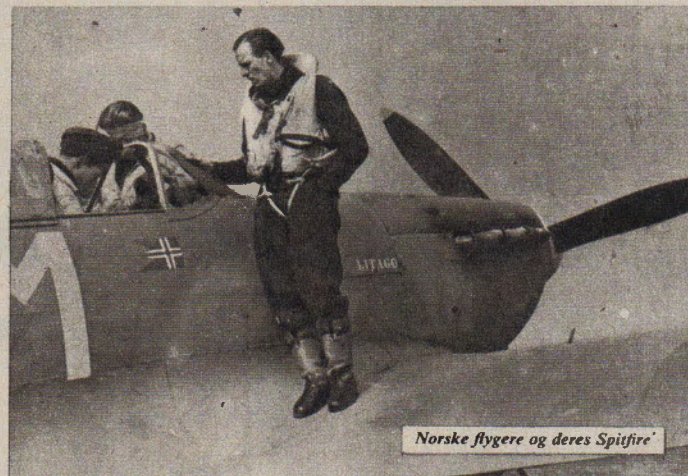
Norske flygere på blabærtur

andre offentlige administrasjoner deltok vårt folk i styret av landet på et meget bredt demokratisk grunnlag. I dag er dette annerledes. I kommunene sitter nå naziordførere og styrer etter det såkalte førerprinsipp. Det samme er tilfelle i alle utvalg og styrer hvor quislingene hjemme har vært i stand til å finne folk å sette inn. Lettest blir det kanskje å fjerne alle disse quislinger og nazister fra den kommunale administrasjon; men hva skal vi sette isteden? Den kommunale administrasjon må være i gang og holdes gående dersom ikke administrativt kaos skal inntre. Det er derfor regjeringens plikt på forhånd å forberede en plan for den kommunale administrasjon under gjenerobringen av landet, og jeg begår kanskje ingen indiskresjon ved å si at en slik plan allerede foreligger ferdig. Detaljer kan jeg her ikke komme inn på. Det må være tilstrekkelig å si at regjeringens plan for kommunal administrasjon under gjenerobringen selvsagt fastslår at alle quislinger og nazister og andre forrædere skal ut av administrasjonen og at den nye midlertidige administrasjonsordning av kommunene er søkt bygget i størst mulig utstrekning på et demokratisk grunnlag samtidig med at kommunaladministrasjonens effektivitet og handlekraft, som er så viktig under krig, er søkt fremmet.

Jeg skal nevne et annet forhold. Styret i Norge i dag er selvsagt helt ulovlig. Men livet hjemme har gått sin gang og må gå sin gang. Dette ulovlige styret har utstedt lover og forordninger på alle livets områder: Næringsforskrifter for fiske, jordbruk, industri, kystfart, pris- og rasjoneringsforskrifter, politivforskrifter, fredningsbestemmelser osv. osv. Hvordan skal vi stille oss til alle disse „lover“ og „bestemmelser“? Det er klart at rent prinsipielt er alle disse „forordninger“ og „resolusjoner“ ulovlige og ugyldige. Men kan vi allikevel uten videre sette en strek over dem alle? Når det gjelder rasjoneringsbestemmelsene og prisanordningene, er det i virkeligheten ikke quislingene, men dyktige, gode nordmenn som har ledet det tekniske apparat og som står bak bestemmelsene som under den situasjon som rår hjemme, er helt nødvendige. Det følger herav at regjeringen ikke bare må følge med i lovregler og bestemmelser som quislingmyndighetene hjemme utsteder, men vi må også på forhånd ha

noenlunde på det rene hvilke regler vi, når invasjonen av vårt land begynner, må opprettholde, og hvilke vi uten videre kan sette til side. Det er klart at også her har regjeringen og de forskjellige departementer et viktig arbeid å forberede.

Det politi- og rettsapparat som må forberedes og organiseres i forbindelse med gjenerobringen av vårt land er for oss en meget viktig sak. Selvfølgelig må vi her i meget stor utstrekning bygge på dem hjemme. Men vi kan ikke se bort fra at quislingstyret særlig har søkt å nazifisere politiet og da i første rekke statspolitiet og grensepolitiet. Til dels er også mange nazister kommet inn i ordenspolitiet. Det er klart at vi her vil møte mange problemer. Hvordan skal vi f. eks. stille oss til dem som riktig nok ikke er nazister, men som utfører åpenbart ulovlige ordre fra Quisling-styret? De som f. eks. arresterer prester og lærere eller har deltatt i razziaen på jøder og var med på å tvangssende av landet endog mødre med spedbarn. Eller hva skal man gjøre med den politimester som unnskylder seg med at han ikke har hatt noe med selve ordren å gjøre, som han er klar over er ulovlig, men bare har stilt folk til disposisjon. Det sier seg selv at nettopp når det gjelder politi- og rettsapparatet, som er så nødvendig for opprettholdelsen av orden og ro, så må på forhånd en bestemt plan for organiseringen i den første tid være fastlagt. Det kan vel heller ikke skade om jeg forteller at en slik plan for politiets og rettsapparatets tjeneste i Norge under krig, foreligger ferdig. Det rettsoppgjør som blir nødvendig når Norge blir fritt igjen, nødvendiggjør et politi- og rettsapparat som både må være effektivt og handle hurtig. Det rettsapparat vi har fra før, som på mange måter var meget godt, var ikke organisert for et rettsoppgjør av det omfang som krigen nødvendiggjør. Vi må allerede på forhånd ha planlagt den rettsordning som skal brukes. Den må i størst mulig utstrekning hvile på det demokratiske grunnlag som vår rettspleie alltid har bygget på. Folket selv skal domme. Det er i samsvar med gammel norsk rettstradisjon. Men det må skje på lovens og rettens grunn. Det er det de hjemme vil. For vårt lands fremtids skyld håper jeg at det må gå slik og at vårt folk også vil bestå denne siste alvorlige prøve. Med lov skal land bygges.

Vi traff en ung norsk flygefenrikk, som til tross for at han hadde skutt ned to Focke Wulf 190 dagen i forveien, ikke var helt uvillig til å fortelle litt om sine opplevelser. Selvfølgelig mente også han som alle de andre flygerne at det hele ikke var noe å snakke om, men da vi hadde fått ham på glåpratet han lunt som om det gjaldt en blabærtur i de gode gamle dager.

— Mens vi snakker om blåbær, er det ikke „blåbærplukking“ dere kaller disse toktene over Nord-Frankrike, Belgia og Holland?

— Jo, det er riktig, men det var ikke noen blåbærplukking vi var ute på denne gangen. Igår eskorterte vi amerikanske bombefly som skulle angripe dokkene i Dunkerque. Vår oppgave var da å beskytte bombeflyene fra angrep av tyske jagere, og da gjelder det ikke å la seg distrahere av mål på bakken, så

fristende de enn måtte være. Igår var planen den at vi i temmelig stor høyde skulle inn over Dunkerque sammen med amerikanerne. De store „Liberators“ seg inn over byen og litt etter så jeg voldsomme eksplosjoner som fulgte hverandre slag i slag nede i havneanleggene.

— Hvordan gikk det så videre?

— Jo, så hendte akkurat det vi hadde ventet. Nettopp da bombeflyene var ferdige med sin oppgave og skulle sette kursen hjemover igjen, så jeg nedenunder meg 30 til 40 Focke Wulf 190 som fra begge sider styrtet seg mot bombeflyene. Nå fikk vi jagerflygere en sjanse, og det varte da heller ikke lenge før hver av oss befant seg i dogfight med en eller flere av de tyske jagerflyene. Selv var jeg så heldig å komme på halen av en av dem, jeg ga en kort „burst“ og ned gikk

DEN ALLIERTE FLY OFFENSIV I JANUAR

I JANUAR måned er fienden blitt bombet nesten uavbrutt, både i Tyskland selv og i de okkuperte land. Bare ved 8 anledninger fikk tyskerne fred i 24 timer. Desuten har jagerfly utført mange tokter over Nord-Frankrike, Belgia, Holland og Tyskland. Her er en liste over operasjonene i januar, tallene betyr den tilsvarende datum i måneden:—

(16)

1. (om dagen) Vest-Tyskland.
3. (om dagen) Vest-Frankrike og St. Nazaire.
3. (om natten) Ruhr.
4. (om natten) Ruhr.
7. (om natten) Ruhr.
8. (om natten) Ruhr.
9. (om dagen) Ijmuiden, Nord-Frankrike og Belgia.
9. (om natten) Essen og Ruhr.
11. (om natten) Ruhr.
12. (om natten) Ruhr.

13. (om dagen) Lille og Nord-Frankrike.
13. (om natten) Essen og Ruhr.
14. (om natten) Lorient.
15. (om dagen) Cherbourg.
15. (om natten) Lorient og V. Tyskland.
16. (om natten) Berlin.
17. (om natten) Berlin.
20. (om dagen) Hengalo.
21. (om dagen) Caen, Nord-Frankrike og Belgia.
21. (om natten) Ruhr.
22. (om natten) Köln.

23. (om dagen) Lorient, Brest og Nord-Vest-Tyskland.
25. (om dagen) Vlissingen.
26. (om dagen) Brügge.
27. (om dagen) Wilhelmshafen og København.
27. (om natten) Düsseldorf og Rhinland.
29. (om dagen) Ijmuiden og Mortaix.
29. (om natten) Lorient.
30. (om dagen) 2 ganger Berlin, og Vest-Tyskland.
30. (om natten) Hamburg.

(17)

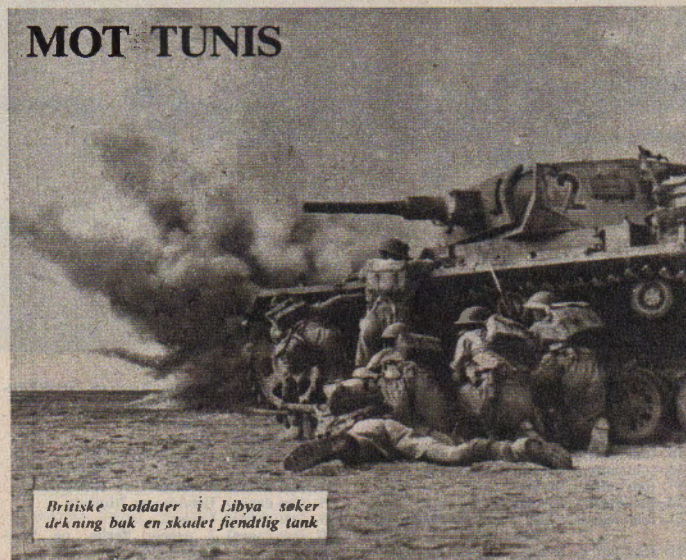
den, brennende, rett i sjøen. Lengre ute i kanalen ble jeg plutselig angrepet av en tysk jager, også en Focke-Wulf 190, som kom farende løs på meg rett ut fra solen. Jeg bøyet unna, men tyskeren var meget iherdig, han ga seg ikke, og han gjentok angrepene fire ganger. Som regel pleier tyskerne bare å angripe en gang, så jeg tror han må ha vært en av de store gutta. Kanskje jeg var heldig som kom fra det.

— Så De hvordan det gikk kammeratene?

— Nei, under alt dette var jeg naturligvis kommet vekk fra min ving, men så oppdaget jeg til siden og over meg en „Liberator“ som også var helt ensom. Jeg gikk opp ved siden av bombeflyet og la merke til at det hadde store hull på vingene og kroppen, men

motorene syntes å være i orden. Jeg la meg bak bombeflyet og „wavet“ for å beskytte det mot eventuelle angrep. Og riktig, der kom en Focke-Wulf 190. Jeg fikk det fiendtlige flyet i sikte og trykket på knappen. Ingen ting hendte og tyskeren svingte av. Litt etter lå jeg igjen på halen av det tyske flyet, og denne gangen ga jeg ham en lang „burst.“ Det syntes å hjelpe, tyskeren gikk rett ned i sjøen. Jeg befant meg da bare noen få meter over vannflaten og etter noen sekunder var han forsvunnet. Jeg gikk opp igjen til bombeflyet, men det var da klart at det måtte bukke under for de sår det hadde fått. Bare noen få mil fra den engelske kysten måtte det crash-lande i sjøen. Tre mann av besetningen rakk visstnok å hoppe ut i tide. — Ja så var det i grunnen ikke noe mere.

MOT TUNIS

Britiske soldater i Libya søker dekning bak en skudet fiendtlig tank

Stalingrad som aldri ble erobret og som kostet tyskerne en halv million mann

I DEN frie verden har man i den senere tid med undring fulgt den tyske propagandaen. På en ikke-tyrsk virker denne brå overgang fra en tilsynelatende klippefast seierstro og til dystre klagesanger som et vitnesbyrd om ren desperasjon. En bør imidlertid huske på at den tyske propagandaen alltid har en bestemt politisk hensikt. Hitler kjenner sitt folk, og nazistene forstår propagandaens kunst. Denne gang hadde propagandaen en vanskelig oppgave. Den skulle forsonde det tyske folk med ødeleggelsen av den 6. armé — det største nederlag som tyskerne har lidt under denne krigen, og etter manges mening et større nederlag enn de største under forrige krig. Sjøkket måtte virke så meget voldsommere som Hitler selv høytidelig hadde forsikret det tyske folk at Stalingrad skulle falle. Beslutningen om tre dagers folkesorg virker makaber og hysterisk f.eks. på de nordiske og angelsaksiske folk. Det er imidlertid sterke hysteriske trekk i den moderne tyske folkekarakter — trekk som den nazistiske bevegelsen alltid planmessig har utviklet.

Tyskland har i årevis vært preget av en systematisk krigsøkonomi, og det overveiende flertall av det tyske folk var alt før krigen mobilisert i krigens tjeneste. De dramatiske bestemmelser om ny mobilisering av gamle og unge er først og fremst et ledd i propagandaen. Bolsjevikskrekken, truslen om at mørke masser fra Asia vil velte inn over Tyskland, skal gjøre det mulig å piske det tyske folk fram til nye anstrengelser og sveise den indre fronten sammen. Det er ikke til å unngå at tanken om 1918 spøker i mange tyskeres sinn. Det har alltid vært den ledende tanke i Hitlers politikk at 1918 aldri måtte gjenta seg. Tyskland tapte forrige krig fordi det ble slått på slagmarken, og det var generalene som først brøt sammen. Det indre sammenbrudd bak fronten kom først etterpå. Nazistene har alltid forkynt „dolkestotlegenden“, og etter den ble arméen dolket i ryggen av jøder og marxister.

Vi står her overfor et av nazismens grunnleggende dogmer, og det er sannsynlig at både Hitler og Goebbels virkelig tror på denne legenden. Derfor har de også truffet omfattende forholdsregler for å forhindre at det skal gjenta seg. De har tilintetgjort alle organisasjoner som tenkelig kunne danne

Betingelsesløs Overgivelse

Felmarshalk Paulus, øverstbefalende over den tyske 6te armé og 4de tankarmé, og 24 andre generaler

ble tatt til fange ved Stalingrads fall. Billedet viser noen av de fangne tyske generaler ved Stalingrad.

grunnlaget for en alternativ regjering, og utbygd et veldig terrorapparat av folk som vet at deres liv ikke er meget verdtt hvis det nåværende styre bryter sammen. Men framfor alt har nazistene utbygd propagandaen på grunnlag av et intimt kjennskap til tysk psykologi. Vi må regne med at denne propagandaen i første omgang har nådd sitt mål, og vi kan ikke vente noe indre sammenbrudd i Tyskland før de militære nederlag blir så omfattende at det tyske folk forstår at også en forsvarskamp er fullstendig håpløs. På det tidspunkt kan man håpe på en alminnelig panikk, og man kan si at den tyske propagandaen nå spiller ut sitt siste kort.

Den voldsomme anti-bolsjeviske kam-

AV ARNE ORDING

Grunntanken i hans utenrikspolitikk var å forhindre at Tyskland ble „innkretset“, det var ikke bare 1918, men også 1914 som ikke måtte gjenta seg. Bolsjevik-skrekken spilte en viktig rolle når det gjaldt å forhindre en allianse mellom vestmaktene og Sovjetsamveldet, og den var en viktig grunn til at Hitler kunne isolere Tysklands naboer og beseire dem en for en. Da det viste seg at vestmaktene ikke ville finne seg i at Tyskland også slukte Polen, ble bolsjevik-skrekken en tid lagt på hyllen, og Hitler sluttet en overenskomst med Sovjetsamveldet. Men da Hitler overfalt Sovjetsamveldet, ble det gamle argumentet hentet fram igjen.

Det kan ikke være tvil om at angrepet på Sovjetsamveldet var Hitlers avgjørende feilgrep under krigen. En av årsakene var at Hitler fullstendig undervurderte Samveldets styrke. Dertil kom to vesentlige militære feilvurderinger. Den første var den siste offensiven mot Moskva i desember 1941. Den andre var at Hitler i slutten av 1942 ikke i tide sørget for å trekke sine arméer tilbake fra Stalingrad og Kaukasus. Det er mulig at seirene ganske enkelt var gått ham til hodet — slik som det hendte med Napoleon etter freden i Tilsit i 1807. Det er også mulig at Hitler er blitt fanget av sin egen propaganda. Han har både gjennomsnittstyskerens forakt for slaverne og gjennomsnittsborgerens forakt for bolsjevismen.

Den tyske planen gikk ut på å knekke Sovjetsamveldet før vestmaktene var ferdig til en offensiv. Denne planen har lidd et fullstendig skibbrudd, og Tyskland er i dag mer „innkretset“ enn under forrige verdenskrig. Dets eneste håp er ubåttkrigen. Den er også de-alliertes største problem. Men tyskerne kan ikke vinne krigen ved hjelp av ubåter. Det beste de kan håpe på, er å svekke de alliertes offensive kraft og å utsette nederlaget.

Hitlers eneste utvei er en separatfred i øst eller vest som kunne sprengte jernringen om Tyskland. Det er meget mulig at Hitler igjen ville være villig til å inngå en overenskomst med Sovjetsamveldet, hvis han kunne få det. I så fall ville propagandamaskineriet igjen bli rettet mot „plutokratier“. Det er kommet meldinger om at Himmler skulle være tilhenger av en slik linje, men det er bare løse rykter. Hvorfor skulle Sovjetsamveldet, som

panje er også beregnet på vasallstatene. Görings tale den 30. januar inneholdt en tydelig innrømmelse av at man ikke mer kan vente stor militær hjelp fra vasallstatene; men det gjelder i det minste å forhindre at de faller fra. Her er bolsjevikskrekken et sterkt argument, både når det gjelder rumenske generaler og ungarske godseiere, og tyskerne håper også at denne propagandaen skal virke i nøytrale land som Sverige og Tyrkia og i katolske land som Portugal, Spania og Argentina. Bolsjevik-skrekken har vært et viktig våpen under maktkampen i selve Tyskland, og Hitlers utenrikspolitikk er, når det gjelder metodene, bare en forsettelse av hans innenrikspolitikk.

stod fast sommeren 1941 og sommeren 1942, gå med på noe kompromiss nå når seiren er sikker? Det er tydelig at den tyske regjering håper på en separatfred i vest. Derfor konsentreres hele propagandaen påny om den gamle, kjente bolsjevik-skrek.

Derfor er også Göring kommet i forgrunnen igjen. Det var en påfallende forskjell mellom hans tale 30. januar og den proklamasjonen som Goebbels leste og som var helt tom. Görings tale hadde en helt klar politisk linje. Han nevnte at man kunne slutte avtaler med gentlemen, men ikke med bolsjevik. Han angrep Storbritannia vesentlig fordi det hadde sviktet i kampen mot bolsjevismen, og han nevnte politisk talt ikke De forente stater.

Det går stadig rykter om tyske fredsfølere. De spres fra hovedstedene i de nøytrale land,

og deres hensikt er å påvirke stemningen og å undersøke reaksjonen i andre land. Man har lagt merke til at von Moltke, den tidligere tyske minister i Warszawa, er blitt utnevnt til minister i Madrid. Han er regnet for å være en av Tysklands beste diplomater, og han hører ikke til den nye nazistiske typen. Samtidig sprer tyskerne systematisk rykter i de okkuperte land. Man forteller f.eks. at den norske regjering vil utlevere Nord-Norge til Sovjetsamveldet. Den tid er imidlertid forlengst forbi da en slik propaganda ble tatt alvorlig blant de allierte. Man oppfatter med rette hele denne propagandaen som et svak-hetstegn.

Svaret ble gitt på konferansen i Casablanca.

Det er et krav om betingelsesløs over-givelse.

Tyske fanger i Russland

NORGES ANSIKT

AV REDAKTØR TOR GJESDAL

IDE kampårene som det norske folket nå gjennomlever, trer hva en kan kalle *Norges ansikt* tydeligere fram enn kanskje noen gang før i vår historie. Jeg tenker ved dette høvet ikke så meget på den holdning som det norske folket, nær sagt overfor seg selv, er seg bevisst at det inntar, selv om det er et kjernepunkt i kampen. Jeg tenker på *Norges ansikt utad*, som ledd i selve verdens-bildet.

Det er dette bildet av det kjempende Norge som det har vært den norske informasjons-tjenestens oppgave å bidra til å få tegnet. Det har vært en takknemlig oppgave. Den norske fronten har alltid sørget for, at det aldri ble noe dødpunkt, at det aldri kunne oppstå noen fare for at Norges navn skulle bli glemt. Verden her ute kan ha stått i kok, slag har rast i øst eller sør eller vest, men alltid er det skjedd noe oppe i nord, og alltid er meldingene fra Norge kommet ut og fram. Så har det vært oppgaven vår å få dem videre kjent, videst mulig kjent. Og ved alle gode krefters hjelp har bildet dannet seg, fastere og klarere etterhvert.

Mange har spurt seg, og vi selv med, om hvordan det har gått for seg, at ting som har skjedd i Norge, ofte beskjedne hendinger, har kunnet vekke slik interesse i utenverdenen. Tross alt er vi jo et lite land, ett av Europas minste i folketall. Og heltedåder er blitt øvet på slagmarker og ikke minst hos andre okkuperte folk. Noe nasjonalt oververdighets-kompleks har vi vel heller ikke lagt oss til. Jeg tror forklaringen vesentlig ligger i at *prinsippene* er trådt så tydelig fram i det norske folks kamp. Gjennom kruttrøyken og våpen-larmen har man kunnet se, at de prinsippene som det norske folket strir for på sin måte, er nettopp de prinsippene som demokratiene kjemper denne krigen for: Rettsprinsipper, religiøse prinsipper, sosiale og økonomiske prinsipper, kort sagt hele vår kulturs prinsipper. Og på den måten hender det da, at meldinger om norsk innsats hjemme og ute blir brukt som grunnlag for omtale av Norge

som et mønsterland blandt nasjonene, slik som president Roosevelt nylig gjorde det.

Jeg satt nylig og gikk igjennom de samlinger av avisutklipp om Norge som vi har i Informasjonskontorets arkiv i London. Det er blitt en anseelig samling, som går opp ikke bare i tusener, men titusener, og enda foreligger det store samlinger også i andre land, hvor den norske informasjons-tjenesten er organisert eller virker. Klippene er kommet inn fra hele den siviliserte verden, fra Canada, U.S.A. og hele Sør-Amerika og India, så vel som fra Island og Storbritannia og Sverige og Sveits og fra fjerne himmelstrøk som Sør-Afrika, Australia, Sovjetsamveldet og Kina.

På mange måter kan en kanskje ta Sør-Afrika som litt av et skoleeksempel for hva som er oppnådd på denne spesielle delen av den norske fronten. Herfra er det i det året som er gått siden norsk informasjonsvirksomhet ble organisert i den sørafrikanske Dominion, blitt sendt inn ikke mindre enn 3 000 klipp av avismeldinger eller artikler om Norge i sørafrikansk presse, foruten rapporter om den oppmerksomhet som også den lokale kringkasting har viet Norges sak. Det går fram av klippene at det særlig er kirke- og skolestriden som har vakt oppmerksomhet, og som også har fått de fleste kommentarene. Her, som i så mange andre land, er forsøket på å nazifisere de norske skolene blitt holdt fram som et skrekkelig eksempel på hva verden ville gå imøte, om nazisme eller fascisme skulle seire. Slikt ordskifte i pressen resulterer jo ofte i resolusjoner, og det er da også kommet mange hyllestuttalelser til Norge fra sørafrikanske organisasjoner, ikke minst skoleflokkenes.

Ingen ringere enn general Smuts uttalte nylig, under sitt besøk i London, at opplysningsvirksomheten fra de små allierte nasjoner, særlig Nederland og Norge, hadde bidratt sterkt til å klarne begrepene hos alle deler av folket i Sør-Afrika om hva denne krigen egentlig gjaldt.

Andre begivenheter som, etter klippene å

ralstabssjefer, møtes i nærheten av Casablanca i Marokko. — Russerne rykker fram ved alle frontavsnitt i Kaukasus. Russiske tanks har brutt igjennom tyskenes hovedforsvarslinje ved Dons nedre løp. — Om natten stort britisk flyangrep mot den tyske u-båtbasis Lorient ved den franske Atlanterhavs-kysten.

15. januar: Russerne tar Kuma i Kaukasus. — „Flygende Festninger“ bombet Susa og Sfax i Tunis. — Britiske undervannsbåter senket 3 fiendtlige forsyningskip og et lite krigsskip i Middelhavet. — Dagangrep mot dokkene i Cherbourg.

16. januar: En stor styrke tunge britiske bombefly angrep om natten Berlin. — Russerne bryter igjennom de tyske linjene syd for Voronezh. Den 6. tyske arme og den 4. tankarme — i alt 330.000 mann — som er omringet vest og nord for Stalingrad, har tilbakevist et russisk ultimatum om å overgi seg. Russerne har erobret Vorosjilovsk i Kaukasus. — Den franske armeen fra Chad har nå forent seg med den 8. britiske armeen som fortsetter framrykningen mot Tripolis.

17. januar: Britiske bombefly angriper Berlin for annen natt på rad. — Samme natt foretar tyskerne to angrep mot London. Luftvernildene var intens og 10 tyske fly ble skutt ned. — Russerne har tatt den store tyske forsyningsbasis Millerovo på jernbanelinjen Voronezh-Rostov.

18. januar: Russerne har erobret festningen Schlüsselburg og derved hevet beleiringen av Leningrad, som har vart i 16 måneder. På Sydfronten er russerne gått over Donetz-elva og har tatt Kamensk. — Den 8. britiske arme har lagt Misurata bak seg og står nå 64 km. øst for Tripolis.

19. januar: General Montgomery befinner seg nå 48 km. øst for Tripolis. — Forhen- værende innenriksminister i Vichy-regjeringen, Marcel Peyrouton, utnevnt til general-guvernør av Alger. — Russerne rykker videre fram på Voronezh-fronten og har inntatt byen Valuiki.

20. januar: Tyske fly angriper London i dagslys. Skaden var ubetydelig, men i en

skolebygning som ble truffet ble 48 barn drept. 14 fiendtlige fly ble skutt ned, derav to av norske flygere. — Russerne har omringet en tysk arme syd for Voronezh. — Britiske sjøstridskrefter har senket 13 fiendtlige skip i Middelhavet.

21. januar: I Tripolitania har de britiske troppene tatt Homs og Tarhuna. Framrykningen østover fortsetter. — Britiske fly angriper i dagslys mål i Nord-Frankrike, Belgia og Holland. Om natten: Ruhr.

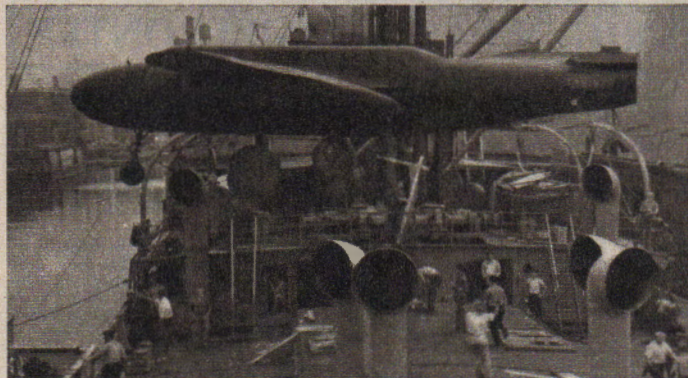
22. januar: Den 8. britiske arme under general Montgomery holder sitt inntog i Tripolis. Dermed har Mussolini mistet hele sitt afrikanske Imperium. — Salsk, et viktig jernbaneknutepunkt syd-øst for Rostov, og Mikoyan-Sakhar i det nordlige Kaukasus, erobret av russerne. — Japanske tropper i Sanananda-området i Papua på Ny-Guinea er blitt tilintetgjort.

23. januar: De seirrike britiske troppene fortsetter forfølgelsen av Rommels styrker vest for Tripolis. — En av tyskenes viktigste nøkkelstillinger i Kaukasus, Armavir, tatt av russerne. — All japansk motstand i Papua på Ny-Guinea har nå opphørt. — Den tyske u-båtbasis Lorient bombet to ganger både om dagen og om natten.

24. januar: Casablanca-konferansen avsluttet. Churchill og Roosevelt har lagt planen for de alliertes offensive i 1943. „Arkemaktens betingelsesløse kapitulasjon“ var det motto president Roosevelt satte over forhandlingene.

25. januar: Tyskerne innrømmer at de har måttet evakuere brohodet ved Voronezh for å „forkorte frontlinjen“ som det heter. — Britiske tropper tar Zuara, vest for Tripolis. — Bombefly av typen „Boston“ angrep dokkene ved Vlissingen i Holland.

27. januar: Allierte tropper i Tunis har tilbakeerobret endel stillinger de hadde måttet oppgi i tidligere kamper. — Amerikanske bombefly foretok sitt første angrep mot mål i Tyskland ved å bombe Wilhelmshafen. — Hurtige britiske bombefly av den nye typen

Amerikansk bombefly som skal over Atlanteren på en norsk båt

„Mosquito“ angrep Dieselmotorfabrikkene og havneanleggene i København. — Om natten ble mange hundrede tonn bomber kastet ned over Düsseldorf.

28. januar: Ved Dons midtløp har russerne rykket fram 80 km. og har erobret Kastornaya. Dermed er den viktige tyske basis Kursk, vest for Voronezh, truet. — Ifølge en ordre utstedt av Hitler skal alle menn mellom 16 og 65, og alle kvinner mellom 17 og 45 år, registreres for krigstjeneste i en eller annen form.

29. januar: Russerne har ytterligere rykket fram ca. 40 km. og har tatt byen Novo Oskol. Under denne operasjonen ble 7 tyske divisjoner opprevet. Deres forbinneslinjer vestover er blitt avskåret. I Kaukasus måtte tyskerne oppgi jernbaneknutepunktet Kratopkin.

30. januar: Russerne har tatt den store oljebyen Maikop og jernbaneknutepunktet Tikhoretsk. Dermed har Den Røde Arme sluttet den store ringen omkring de tyske armene i Kuban-området og avskåret deres eneste forbindelse med Rostov, som ennå er

i tyskenes hender. — På tiårsdagen for Hitlers maktovertakelse foretok britiske „Mosquito“-fly i dagslys to angrep på Berlin. Görings tale måtte utsettes en time.

31. januar: Feltmarskalk Paulus, sjefen for den 6. tyske arme og den 4. tankarme, ble sammen med 15 andre generaler tatt til fange av russerne ved Stalingrad. Dermed er tilintetgjørelsen av de omringede tyske troppene praktisk talt fullbragt. Bare en liten styrke under general Streicher yder framdeles motstand i den nord-vestlige delen av byen. Av de 330.000 tyskere som opprinnelig kjempet foran Stalingrad er siden den 23. november 1942 til idag 240.000 mann blitt drept og resten er blitt tatt til fange. Dessuten har russerne i tidsrommet 10.-30. januar foran Stalingrad erobret 744 fly, 1.517 tanks og 6.523 kanoner. I Kaukasus har russerne tatt Ryazanskaya, bare 40 km. øst for Krasnodar, hovedstaden i Kuban-området. — Statsminister Churchill og den tyrkiske republikkens president, general Inuonu, har sammen med sine militære og sivile rådgivere avholdt en konferanse i Adana, i den sydlige delen av Lilleasia, i nærheten av den syriske grensen. — Kraftig nattangrep mot Hamburg.

FARLIGE FOLK. (1.) AKSEL STANG. „Minister“, godsier, Mård Gård. Gift med Helene Fretheim, datter av „Minister“ Fretheim, kt. Statsråd for Arbeidstjeneste og Idrett. „Norges ungdomsfører.“ (2.) DAGFINN CARLSEN. Tidl. sekretær for Landslaget for Reiselivet. Bosted Holmenkollen 112. Fikk arrestert direktør Lampe i Landslaget for Reiselivet, og ble så selv utnevnt til direktør. Gift med en Østerrikerinne. God venn av skifabr. Østby. Skileder i Norges Idretts-

forbund. Fratrådte februar 1943. MAJOR FEHNER (Tysk). Født i 1906. Gestapo-sjef. Bosted Uranienborgveien 13. Oslo. Kontor: Victoria Terrasse 7. Mishandler norske fanger ytterst bestialsk. BERNHARD, Gestapo. (Tysk). Meget brutal og rå fyr. Likesom Fehner mishandler han norske fanger på en ytterst brutal måte. Det ble meldt at han antakelig var drept under bombeangrepet på Oslo 25. september, men meddelelsen var dessverre feilaktig.

Til trøst for en rastlos: AV ODD BERSET

Jeg ser at ditt hår er blitt underlig grått og ansiktet furet. Du skjønner det ikke? Jeg skjønner det godt. Og siden sist har du også fått noe fremmed og jaget i blikket? Jeg kjenner deg næsten ikke igjen. Er det sant det som mange sier: At du har mistet hver eneste venn? — — — Du lier? Jeg herer du sover så dårlig. Er det derfor du virker så trett og alvorlig? For kunne du være mumlet og le. — bli i godt humør av et kommuniké. Du smilte og sa: Der kan dere se, alt ligger seg! Hva er det som nager deg? Jeg husker du spøkte og sa det var best å holde — — — tross alt — på den riktige best, nettopp da alt brøt sammen i vest. Men nå, mens det bryter sammen i øst, hører jeg ikke din røst? Hva er det du savner så desperat? Er det kanskje du som er truet av mitt?

Du har jo din kjeller full av mat! Eller blir du terrorisert og forfulgt? Dine venner trelles jo taust under åket. Du føler deg likevel overvåket? Du var jo bestandig så framsynt og klok, du sørget tidt for medlemsbok. Du har jo fremdeles din salgskontrakt, og se: Hva har den vel ikke brakt. Hver ting du begjarte fra penger og makt til nabosens enebollig. Hvorfor da så nervøs og urolig? Du er da vel ikke redd og alene. Som tidlig brakte alt ditt på det rene? Du innså jo klart at vennene vant og at alt det de så oss var riktig og sant!

Du frykter den dagen da ingen vil ha deg? Aldri skal da denne trøst vike fra deg: For nordmenn gjør Norge til sitt skal ditt hår bli hvitt. Du kan ikke flykte fra det som du alt har forbrutt. Alt ligger seg, sa du. Åh, hvor du far rett tilslutt!

NORGES NYTT

ANGRIVEREN Randahl fra Stjördalen som tidligere har tjenestegjort som tolk for Gestapo, og i det siste har vært statspolitibetjent i Nord-Norge, sitter nå på Falstad i mørk enccelle. Det sies at han skal ha plyndret likene av tyske soldater som er blitt skutt. Randahl har like siden våren 1941 angitt flere nordmenn som er blitt sendt til tukthus i Tyskland.

Ialt 6 statspolitifunksjonærer arrestert for underslag og tyveri av jødenes eiendom. En statspolitibetjent hadde 18.000 kroner på seg ved arrestasjonen.

På Domås har det vakt stor oppsikt at den 67-årige vertinne på Domås Turisthotell, fru Mikkelsen, nylig ble arrestert. Årsaken til arrestasjonen er denne: Fru Mikkelsen som er meget kirkelig interessert, har blant annet sydd en alterduk som hun har gitt til Dovre kirke. Her ble imidlertid presten avsett og utvist fra bygda, og en naziprest ble tilstilt. Fru Mikkelsen dro da til kirken og hentet sin alterduk tilbake. Kort tid etter ble hun arrestert og ført til Oslo.

Stockholmsavisene ofrer Quislings „jubileums-tale“ meget liten oppmerksomhet. Som overskrift for sin omtale av „begivenheten“ har „Dagens Nyheter“: „Siste års Quisling-triumf: Mitt frimerke verdsatt til kr. 3.25“.

„Nya Dagligt Allehanda“ skriver i sin leder at Quislings eneste glede er at „hans frimerke“ er øket 500pt. i verdi. Dette blir utlagt som en internasjonal påskjønnelse. Faktum er at det bare er blant frimerkesamlere at Quisling-merkene stiger i pris, og disse har alltid hatt smak for sjeldne ting, skriver avisen.

Under et møte på Gjøvik for en tid siden spurte Quisling de tilstededelevende hvor mange av dem det var som hadde meldt seg inn i NS i løpet av 1942. Ikke en hånd ble rakt i været. Quisling ble da rasende og skjelte ut tilhørerne på det groveste. Han forebød dem at de måtte lære av jøssingene som både hadde samhold og offervilje, og påla tilslutt hver enkelt å skaffe et nytt medlem.

Den „norske“ SS hadde juletreff i Aulsen. Tilstedelingen var så norsk at innbydelsene som ble sendt ut var trykt med tysk tekst.

Tyskerne har til jul ribbet Vinmonopolet for rødvin i hver tysk julepakk la det en rødvinflaske og regningen på Polet løp opp i over en million kroner.

Ved censuren for juridisk embetseksamen som nylig

falt i Oslo, fikk den eneste NS-mann som gikk opp, dårligste karakter av samtlige 60 kandidater. Han fikk 3.20. Med 1-100 dårligste poeng hadde han strøket.

Det har lenge vært kjent at NS har gjort iherdige forsøk på å få politisk innflytelse over Landbruks- og skolen. Det har vært særlig irriterende at av samtlige 80 studenter som studerte ved skolen var ingen medlemmer av NS. Da det nye kull skulle oppnås i høst, lyktes det NS ved tilstedetelse av alle kvalifikasjonskrav å få 6 nazistudenter inn på skolen. De blir nå fullstendig isolert blant elevene.

Den nye nervekrig mot tyskerne i Norge som består i at tallet 1918 males på vegger og gjerdet, sprer seg nå over hele Norge. Kampanjen har snart like stort omfang som V- kampanjen i sin tid hadde, og denne gangen har ikke tyskerne noen mulighet for å ødelegge kampanjen ved å „erobre“ den selv.

Nå skal også børsen ensrettes. Stigningen i skipskursene, som lenge har avspeilet stemningen blant godt orienterte nordmenn, har vært til stor ergelse for tyskerne.

Kommandotoktet til Leirvik

tegn på norsk optimisme og visshet om en alliert seir. Børsen ble derfor først nektet omtalt i avisen. Kursene ble imidlertid gjengitt, og tyskerne kunne ikke hindre at kursene fulgte andre lover enn dem tyskerne ville diktere. Nå har tyskerne fått nok av dette og har meddelt meglerne i meget bestemte former at kursene skal ha en meget begrenset bevegelsesfrihet og at store svingninger ikke er tillatt. Den direkte årsak til denne nye aksjon er, bevegelsen i kursene etter landgangen i Nord-Afrika.

Oslo Håndverkerforening skulle for en tid siden holde svennefest, en tilstelling som pleier å samle 3-400 unge håndverkslevere. I år var møtet innkalt av den kommissariske fører, herr Heggemnes, og da festen skulle begynne var det møtt fram i person. Det var sønn av den kommissariske fører.

„Svenska Morgonbladet” melder at ryktet om at Sven Hedin skulle medarbeide i Quislings julemagasin „Norrön Jul”, var helt og holdent grepet ut av luften og han er heller aldri blitt bedt om det.

Som bekjent er Sven Hedin ingen Quislingbeundrer og til en medarbeider av „Svenska Morgonbladet” bekrefter han også den historie fra Berlin da han uttrykte sin misnøye med å måtte sitte sammen til bords med Quisling: „Vidkun Quisling, nei takk, den mannen vil jeg ikke ta i hånden.”

14 kvinner, som alle er amerikanske statsborgere; og som i fjor høst ble arrestert som gisler og anbrakt på Grini, er etter et meget bestemt forlydende sendt til den tyske konsentrasjonsleir i Liebenau ved den sveitsiske grense. Dette skjedde like før jul. Saken er holdt strengt hemmelig av de tyske myndigheter. Venner og bekjente til de uheldige som har ringt Gestapos hovedkvarter på Victoria Terrasse og spurt etter dem, har bare fått det svar at vedkommende er satt på frifot. Imidlertid har man i det siste i Oslo fått skriftlige hilsener fra de amerikanske statsborgere. Og disse hilsener er sendt fra konsentrasjonsleiren i Liebenau.

Fra Leningrad-fronten er det kommet julebrev til Norge med meldinger om at påkjenningen er kolossal, og at den norske legion sammen med andre tyske hjelpetropper blir hårdt presset. Disse brev ble skrevet før det lyktes russerne å bryte ringen om Leningrad.

Som kjent har det vært sendt en del sykesøstre til østfronten via Tyskland. En far mottok et brev fra sin datter som hadde meldt seg til denne tjenesten. I brevet heter det bl.a.: „Vi håper alle å vi snart skal reise videre for her er vi ikke meget velsett. Det har våre norske legionersøstre som var her i april sørget for. De har oppført seg så slett og påført de norske kvinner et så dårlig rykte at ingen tysk søster vil snakke med oss for ikke å snakke om en offiser med litt selvspekt.”

For å unngå at det norske kinopublikum skal holde seg borte fra eventuelle tyske eller norske propaganda.

Det såkalte Statens filmdirektorat har funnet seg tvunget til å sende landets kinobestyrere følgende sirkulære:

„Grunnet inntrufne tilfeller understrekes det at de filmer (nye norske kulturfilmer) som blir sendt som tillegg til de norske spillefilmene skal kjøres direkte for hovedfilmen. Hverken de norske kulturfilmer, ukerevyer eller andre filmer (unntatt private reklamefilmer) må kjøres før den avterte forestillingstid begynner. Heller ikke må eventuell kunstnerisk opptreden legges inn mellom forfilmen og hovedfilmen.”

Befolkningen i Lofoten, Vesterålen og Narvik ble i løpet av 1942 ilagt bøter på til sammen 600.000 kroner melder Tidningarnas Telegrambyrå. Det er omlag det dobbelte av de bøter som ble ilagt i 1941, da det samlede beløp var 370.000 kroner.

Det er fra flere steder i Norge meldt om oppryddinger innen Nasjonal Samling. De siste meldingene kom fra Trøndelag, hvor NS myndighetene har måttet gripe inn mot sine egne. Fra 31. desember 1942 er således fylkesføreren i Nord-Trøndelag, Yngvar Martens, avsatt fra sin stilling.

Historien som ligger bak avskjedigelsen er betegnende. En stund før jul anmeldte Yngvar Martens sin svoger, doktor Haufen, som er tysker og som kom til Steinkjer for to år siden, for å ha reparert sin bil og vært utgiftene opp på tyske bilregninger. Doktor Haufen svarte med å anmelde fylkesføreren for svartebørstraffikk. Tyskerne grep inn i saken og Nasjonal Samling måtte avsette sin fylkesfører. Ny fylkesfører er utnevnt og valget er falt på en herre ved navn Steinset. Tidligere fylkesfører Martens er utkommandert til Germaniske SS Norge.

Yngvar Martens har ellers spilt en særdeles skummel rolle både under krigen i Norge og etter krigen. Han vendte tilbake til Steinkjer fra Tyskland før de tyske troppene kom til Norge.

Det later til at Martens-affæren også kommer til å trekke ytterligere opprydding etter seg, idet fylkesfører Rogstad ganske nylig overfor NS-medlemmer har uttalt seg i den retning.

I Skien er en kjent nazist ekskludert av NS. Det er fylkingsfører Alf Seeberg. også her er årsaken rent personlige forhold. I sin tid var Alf Seeberg provisor ved ett av Skiens apotek, men ble avskjediget fra sin stilling på grunn av ulovlig spritsalg.

En annen kjent NS-mann i Skien, skofabrikant Bjørnsen, har for kort tid siden meldt seg ut av NS med hele sin familie. NS-myndighetene har imidlertid nektet å godkjenne utmeldelsen.

En fetter av ministerpresident Quisling, politikonstabel Abraham Quisling i Skien, så også partiet farvel i begynnelsen av desember i fjor. Resultatet var at han ble avskjediget som politimann.

En del legionærer fra Skien har i juleh vært hjemme fra østfronten på permisjon. De mobiliserer nå alle venner og bekjente og setter himmel og jord i bevegelse for å slippe å reise tilbake til fronten.